

ВИСВІТЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ПОДІЙ НА ШПАЛЬТАХ ГАЗЕТИ «ЮГ»

Стаття присвячена аналізу матеріалів, представлених у херсонській газеті «Юг», що виходила на початку ХХ ст. Зокрема, увага приділена питанням всесвітньої історії, що знайшли відображення на шпальтах видання. Завдяки публікаціям «Югу» херсонці мали змогу дізнаватися про найактуальніші світові події.

Ключові слова: газета, «Юг», періодична преса, міжнародні події, Херсон.

The article is devoted to the analysis of the materials presented in the Kherson newspaper «South», published in the early twentieth century. In particular, attention is paid to issues of world history, which are reflected in the columns of the publication. Thanks to the publications of the «South», Kherson residents had the opportunity to learn about the most current world events.

Key words: newspaper, «South», periodicals, international events, Kherson.

Розвиток губернських міст Російської імперії наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. не можливо уявити без періодичної преси. Газети – це найперше, що можна спасти на думку, коли мова йде про джерельну базу із висвітлення міської повсякденності його мешканців. Безумовним лідером тогочасної херсонської преси ліберально-демократичного характеру, безумовно, була «науково-літературна, політична, сільськогосподарська і комерційна» щоденна газета Віктора Гошкевича «Юг», перший номер якої було надруковано 1 березня 1898 року.

Періодична преса стала важливим джерелом для висвітлення історичного розвитку різних регіонів. Зокрема, до питання залучення регіональної преси у ході історичного дослідження зверталися В.П.Ващенко, Є.І.Дружиніна, Г.Д.Казьмирчук, Г.І.Марахова, З.В.Першина. Серед сучасних дослідників слід згадати Т. Литвинову, І. Крупського, О. Соколову, А.Заводовського, І.С. Гребцову, В. Шевченко.

Метою статті є аналіз матеріалів, представлених на шпальтах газети «Юг». Окрім місцевих новин газета «Юг» друкувала велику кількість важливої інформації про загальноімперські проблеми та міжнародні взаємовідносини у світі. На сторінках газети особливо яскраво висвітлювався процес наростання конфлікту, який переріс у Першу світову війну. Значна кількість тематичних рубрик присвячувалось саме міжнародним проблемам.

Однією з таких рубрик стала присвячуватись проблемі російсько-японського договору, та його інтерпретацію різними державами. Мирний договір між Японією та Росією був підписаний 23 серпня 1905 р. і складався із 15 статей. Російська імперія визнала Корею під сферою японського впливу за тими умовами, якщо піддані російської імперії зможуть скористатись однаковими правами, що й громадяни інших іноземних держав. Обидві країни змогли домовитись повністю й однозначно евакуювати власні військові сили, які знаходились на території в Маньчжурії і повернути її під керівництво Китаю. Російський уряд заявляв, що відмовляється від особливих претензій в Маньчжурії, які вже стали несумісними із принципами рівноправ'я.

У 1910 р. газета друкувала навіть окрему рубрику: «Про російсько-японські договори». В одній із статей від 2 липня 1910 р. редакція у коментарях через пресу інших країн чітко описувала ситуацію у світових конфліктах: «Париж: Дюшанель обраний представником комісії із закордонних справ виголосив промову в якій виразив радість з приводу заключення російсько-японського договору, заявивши, що комісія сприятиме

підтримці угод» [1]. Договір також змогла підтримати Туреччина, а Австрія, зайняла діаметрально протилежну позицію, яку власне газета «Цейтунг» повідомляла, що австрійці дуже занепокоєні цією проблемою: «як би Росія забезпечена на Схід, не посилила активного руху на захід... Росія в час далекосхідної кампанії прикривала тил зближенням з Австро-Угорщиною, тепер же ціль може бути оберненою і для Австро-Угорщини мало основ радити». «Німеччина: Російсько-японські угоди вигідні головним чином Японії, інші держави, можливо за виключенням Англії, в більшій чи меншій мірі втрачають, якщо не зараз, то пізніше, коли так названі «двері закриваються» [1].

Протягом наступних номерів також спостерігаємо матеріали, присвячені міжнародній позиції країн. Наприклад, 10 липня 1910 р.: «Китай: продовжуючи обговорення російсько-японських угод китайська преса докоряє китайському уряду, що не змогли відстояти інтереси Китаю. Угода зробила повними господарями Маньчжурії Росію і Японію що шкодило суверенітету Китаю» [4].

Міжнародна полоса новин висвітлювалась також у рубриці «За кордоном». В ній можна не тільки довідатись щодо новин головних держав світу, а й простежувати настрої громадян в цих країнах. Так, наприклад, у статті від 10 липня 1910 р. газета писала: «Лондон – в палаті обшин почалося обговорення законопроекту парламентського виборчого права жінок» [5].

Також, за газетними публікаціями, можна простежити наростання міжнародних конфліктів між європейськими державами: «Лондон в палаті обшин націоналіст Дилонь вимагав зменшити на 2 млн. Смету суднобудівництва. Заперечуючи Асквіт зупинився на англо-німецьких відносинах. Хоч ці відносини носять сердечний характер, все ж Німеччина велика світова держава і маючи окремі колонії вона має право на захист своєї торгівлі і збільшення морських сил. Але зараз викликає побоювання не кількість кораблів Німеччини, а способи їх виготовлення, швидкість яких вражає. Чотири роки назад середній строк побудови німецького броненосця був від 36 до 40 місяців, тепер з 26 до 36. З такими темпами у квітні 1912 року Німеччина буде мати 13 може і 17 «Дреднаутів», а в Англії всього 10» [2].

У 1911 р. серед газетних публікацій простежується ціла серія статей «Революція в Китаї» – в якій розповідається про революційні події 1911–1912 рр. у Китаї, під час яких було повалене правління маньчжурської династії Цін – Синьхайська революція. У цих публікаціях ведеться розповідь про поширення революційних настроїв в різних місцевостях Китаю [6].

Важливою стала рубрика газети протягом 1911–1912 рр., оскільки розгорнулася «Турецько-італійська війна». В ній описувалась Турецько-італійська (в науковій літературі також відома в Італії як «Лівійська війна», а в Туреччині як «Тріполітанській війна»). Військові дії велись між Туреччиною та Італією із 29 вересня 1911 до 18 жовтня 1912 (тобто 386 днів). Італія змогла захопити території Османської імперії Тріполітанію і Кіренайку, землі сучасних держав Лівії, а також острова Родос і грекомовний архіпелаг Додеканес поруч із Малою Азією. Хоч дану війну не можна порівнювати за масштабами із Першою світовою війною, вона все ж таки змогла послужити важливою причиною для її початку, оскільки розпалювала націоналізм в середовищі балканських країн. Побачивши, як легко перемогли італійці дезорганізовані сили Османської імперії, члени Балканського союзу напали на неї, перш ніж закінчилась італо-турецька війна [7].

У цій рубриці протягом двох років описувались майже всі події військових дій. Важливою інформацією стала власна редакційна оцінка ходу війни у пресі різних країн, на яку посилалася редакція газети «Юг»

В окремій рубриці «По Росії» можна зустріти велику кількість повідомлень про різноманітні стихійні лиха в державі: пожежі, напади, засуха, ураган, наводнення. Так, наприклад 4 серпня 1910 р. описувалося наводнення у Владивостоці чи пожежа в Аткарську на станції Салтиков: «горить хлібний пакгауз» [3].

У багатьох статтях газети за 1911 р. було опубліковано новини, що сколихнули все населення: «Вибух в домі міського голови Н.І. Блажкова» [8]. У даному випадку виявилось, що в будинку міський голова зберігав ящик з кулями для полювання, внаслідок вибуху якого зайнялася пожежа. Хоч інших версій вибуху не було виявлено, всеж редакція натякала на дві: або необережність високопосадовця, через яку мало не постраждало багато людей, або відбувся замах на його життя. Але, в результаті обидві версії все ж змогли порушити спокій херсонців.

Таким чином, можна зробити висновки, що не дивлячись на те, що газета «Юг» позиціонувався регіональною газетою, все ж у ній містилася велика кількість новин світового масштабу. Великим значенням для дослідників є той факт, що кореспонденти спирались на міжнародні джерела і описували сучасні події. Через це можна чітко прослідкувати настрої різних держав та наростання міжнародної кризи, яка в результаті призвела до початку Великої війни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Юг. *Ежедневная беспартийная, литературно-общественная газета*. Херсон, 1910. 2 липня.
2. Юг. *Ежедневная беспартийная, литературно-общественная газета*. Херсон, 1910. 4 липня.
3. Юг. *Ежедневная беспартийная, литературно-общественная газета*. Херсон, 1910. 4 серпня.
4. Юг. *Ежедневная беспартийная, литературно-общественная газета*. Херсон, 1910. 10 липня.
5. Юг. *Ежедневная беспартийная, литературно-общественная газета*. Херсон, 1910. 10 вересня.
6. Юг. *Ежедневная беспартийная, литературно-общественная газета*. Херсон, 1911. 20 жовтня.
7. Юг. *Ежедневная беспартийная, литературно-общественная газета*. Херсон, 1911. 16 листопада.
8. Юг. *Ежедневная беспартийная, литературно-общественная газета*. Херсон, 1911. 25 жовтня.

Рекомендує до друку науковий керівник доцентка Михайленко Г.М.